

Mishnah Shabbat, chapter 6

משנה שבת פרק ו

(1) With what may a woman go out, and with what may she not go out? [i.e., on the Sabbath. The general rule is that a woman may wear superfluous garments which are ornamental, except some which the Rabbis prohibited for fear that she might remove them for a

friend's inspection and admiration, accidentally carrying them meanwhile in the street. Those which are not considered ornamental are forbidden to carry.] A woman may not go out with wool ribbons, linen ribbons, or straps around her head [i.e., used for tying down her hair, since,] she may not perform ritual immersion while wearing them, unless she loosens them [to allow water to flow between them and the hair or skin, we therefore, fear, if she wants to immerse, she may come to remove them]. Nor [may she go out] with frontlets [ornaments worn on the forehead], bangles [tied to the sides of the frontlets hanging alongside the ears], if they are not sewn [to her hat or other hair covering], or with a pad [a colorful protective pad worn under the frontlet and sometimes worn as an ornament on its own] into the street [but she may wear the pad in a courtyard, whereas all the others are forbidden even in a courtyard, lest she forget herself and go out into the street], or with a golden city [an ornamental crown which contained a picture of Jerusalem], nor with a necklace, nose rings, or

א במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה. לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות, שבראשה. ולא תטבל בהן עד שתתרחם. ולא בטוטפת ולא בסנובטין בזמן שאינן תפורין. ולא בכבול לרשות הרבים. ולא בעיר של זהב, ולא בקטלא, ולא

רבנו עובדיה מברטנורא

א במה אשה. שבראשה. אכולהו קאי, אחוטי צמר ופשתן ורצועה, שמקלעת בהן שער שבראשה. ומה טעם לא תצא בהם בשבת, מפני שאמרו חכמים בחול לא תטבול בהם עד שתרחם, לפיכך בשבת לא תצא בהם, דלמא מתרמיא לה טבילה של מצוה ושריא להו ואתיא לאתויינהו ארבע אמות ברשות הרבים: עד שתרחם. שתתירם קצת שיהיו רפויין ויכנסו המים ביניהם שלא יהיו חוצצים בטבילה: בטוטפת. ציץ שקושרין על המצח מאוזן לאוזן: סנובטין. תלויין בטוטפת ובאין על הצדעים עד הלחיים, עניות עושות אותן של מיני צבעונין, עשירות עושות אותן של כסף ושל זהב, ומתוך שחשובין הן חיישינן דלמא שלפא ומחוייא לחברתה: בזמן שאינן תפורים. בשבכה שבראשה. אבל תפורים ליכא למיחש לאתויי, שאינה נוטלת השבכה מראשה ברשות הרבים שהרי היא מגלה שיערה: בכבול. חתיכה של בגד כמו מצנפת קטנה שקושרין אותה על המצח ונותנין הציץ עליה כדי שלא יזיק הציץ במצח, ופעמים שהאשה מתקשטת בו בלא ציץ: לרשות הרבים. אבל לחצר שרי. וכל הנזכר למעלה אסורים אף בחצר, דגזור בהו שלא תתקשט בשבת כלל לא בחצר ולא ברשות הרבים, ובכבול התיירו שלא לאסור את כל תכשיטיה ותתגנה על בעלה. ורמב"ם פירש דלרשות הרבים קאי

finger-ring [even] which has no signet, nor [even] with an unpierced needle [an ornamental pin without an eye]. Yet if she does go out [with these], she is not liable to a sin-offering [because all these are ornaments, hence they are

בנזמים, ולא בטבעת שאין עליה חותם, ולא במחט שאינה נקובה. ואם יצאת, אינה חייבת חטאת: **ב** לא יצא האיש בסנדל המסמר, ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה, ולא בתפלין, ולא בקמיץ בזמן שאינו מן הממחה, ולא

only Rabbinically prohibited, lest she remove them to show her friends].

(2) A man may not go out with a nail-studded sandal [Rabbinically forbidden so that people would not be reminded on a Sabbath or a Festival of an unfortunate occurrence. At one time fugitives from persecution who were hiding in a cave panicked and killed one another with their studded shoes (see Shabbat 60a)], nor with a single [sandal], if he has no wound on his foot [either because he may be suspected of carrying the other sandal under his garments or because he may evoke ridicule, which will then cause him to remove and carry it. But when one foot is wounded, there is no fear of this]; nor with *tefillin* [even according to those who maintain that one is required to wear *tefillin* on Sabbath, we fear that if he goes outside with them and must relieve himself, he will remove them] nor with an amulet, if it is not from an expert [an amulet written by an expert will

רבנו עובדיה מברטנורא

אכולהו תכשיטין האמורין במתניתין, דכולהו לא אסירי אלא גזירה שמא תעבירם האשה ארבע אמות ברשות הרבים: **עיר של זהב**. עטרת זהב עשויה כמין עיר צורת ירושלים: **ולא בקטלא**. תכשיט שנתון בצואר בדוחק והאשה חונקת עצמה בו כדי שתראה בעלת בשר, ובערבי מכנק"א: **ולא בנזמים**. נזמי האף, אבל נזמי האוזן יוצאין בהן: **חותם**. צורה לחתום בה איגרות או כל דבר סתר, ואע"ג דתכשיט הוא לה אסור דלמא שלפא ומחויא. אבל יש עליה חותם דלאו תכשיט הוא לה אמרינן לקמן דחייבת חטאת. ואע"פ שמוציאתו באצבע דרך מלבוש, לפי שפעמים שהבעל מסיר אותו מאצבעו ונותן אותו לאשתו להצניעו והיא נותנתו באצבעה והולכת בו, ונמצא שדרך הוצאתו בכך. וכן טבעת שאין עליה חותם דלא הוי תכשיט לאיש חייב חטאת אע"פ שמוציאו באצבעו דרך מלבוש, שפעמים שהאשה נותנת לו שילובו לאומן והוא מוציאו באצבעו: **ואם יצאת**. האשה בכל הנך דאסרינן עד הכא במתניתין אינה חייבת חטאת, דכולהו תכשיטין ניהו ורבנן הוא דגזור בהו דלמא שלפא ומחויא: **ב בסנדל המסומר**. של עץ הוא ותוחבין בו מסמרות לחזקו. ואסרוהו בשבת וביום טוב משום מעשה שהיה, שפעם אחת היו נחבאים במערה מפני הגזירה, ושמעו קול מעל גבי המערה, כסבורין שעליהן הן באים, דחקו זה את זה והרגו זה את זה במסמרים שבסנדליות. ומפני שמעשה זה בשבת היה אסרוהו בשבת וביום טוב, שהוא יום של כנופיה כמו שבת: **ולא ביחיד**. ולא בסנדל יחיד: **בזמן שאין ברגלו מכה**. אית דאמרי טעמא שמא יחשדוהו שהסנדל השני טמון לו תחת כנפיו ומוציאו בשבת, ואית דאמרי דלמא מחייכי עליה ושלף ליה לזה שברגלו ומייתי ליה בידיה. ומיהו בזמן שיש ברגלו מכה שרי לצאת בסנדל יחידי ברגל שאין בה מכה, מפני שמכרתו

not be removed], nor with a coat of armor [people seeing it will be needlessly worried on the Sabbath; however, during wartime, one may go out wearing it] nor with a [metal] helmet, nor with iron leg armor [these too, are worn only during wartime]. Yet if he goes out, he does not incur a sin-offering [because these are garments of war, hence they are considered clothing and do not rank as

burdens].

(3) A woman may not go out with a needle that has an eye, nor with a ring bearing a signet, nor with a *koliar* [a band encircling the head], nor with a *kobelet* [a small silver or golden box containing perfume], nor with a perfume vial; and if she does go out, she is liable to a sin-offering; this is the opinion of Rabbi Meir [maintaining, that since a majority of women do not wear these they are considered burdens rather than ornaments]. But the Sages rule that she is not liable [a sin-offering] in the case of a *kobelet* and a perfume vial [yet it is Rabbinically prohibited].

(4) A man must not go out with a sword, bow, [a triangular shaped] shield, [a round] shield, or with a spear; and if he does go out, he incurs a sin-offering [since these are not clothes, they are Biblically forbidden]. Rabbi Eliezer says: They are ornaments [of grandeur] for him. But the Sages maintain, [These are not grandiose, rather], they are merely shameful, for it is said, “and they shall

רבנו עובדיה מברטנורא

מוכחת עליו: ולא בקמייע. שתולין לרפואה: שאינו מן המומחה. מאדם מומחה שריפא שלשה בני אדם. אבל קמייע הנלקח מאדם מומחה שריפא שלשה בני אדם בשאר קמייעות, אע"ג דלא אתמחי קמייעא, שרי, דתכשיט הוא לחולה כאחד ממלבושיו: בקסדא. כובע של ברזל: במגניפם. כמו בתי שוקים של ברזל שלובשים במלחמה, ולפי שאין לובשין אותן אלא בשעת מלחמה אסור ללבשן בשבת: ג במחט הנקובה. שתופרים בה, דלאו תכשיט הוא. וחייבת חטאת אע"פ שמוציאה אותה במלבושיה ולא בידה, שאומן שהוציא דרך אומנותו חייב חטאת: בבוליארא. כלי שהאשה מעגלת בראשה כמין טבעת שמסבב הראש, והוא משאוי לפי שאין רוב הנשים יוצאות בו: בכובלת. קשר של כסף או של זהב שקשור בתוכו בושם להעביר ריח רע שבאשה: של פלויטון. מור, שקורין מוסקו: והכמים פוטרין. דסברי תכשיטין ניגהו. ולכתחלה לא רשאה, דלמא שלפא ומחויא. והלכה כחכמים: ד לא יצא. אם לא לצורך מלחמה: תריס. מגן עשוי כתבנית משולש: אלה. מגן עגול.

beat their swords into plowshares and their spears into pruning hooks; nation shall not lift a sword against nation, nor shall they learn war any more” (Isaiah 2:4) [and if these were indeed ornaments of grandeur, they would not be banished in the future]. A knee-band [to hold up socks] is clean [i.e., is not considered a garment and therefore, is not a vessel and hence; it is not susceptible to impurity], and one may go out with it on the Sabbath; [gold] ankle chains are unclean [i.e., susceptible to impurity], and one may not go out with them on the Sabbath [lest one remove it to show friends].

(5) A woman may go out with braids made of [detached] hair [with which she dresses her hair], whether they are of her own [hair] or of her companions, or of an animal [since these are not required to be loosened or removed during immersion (see Mishnah 1, above)], and with a frontlet and with bangles that are sewn to her [hat (see Mishnah 1, above)]. [She may go out] with a [protective] pad and with a wig [only] into a courtyard; [she may go out] with wadding in

רבנו עובדיה מברטנורא

ושניהם של עץ. ואני שמעתי אלה מצ"א בלע"ז ובערבי דטו"ס: **וכתתו חרבותם לאתים.** ואי תבשרטין ניהו לא יהיו בטלים לעתיד: **בירית.** אצעדה על השוק להחזיק בתי שוקים שלא יפלו ויראו שוקיה, הילכך טהורה דלאו תבשיט לנוי הוא, וכלי תשמיש נמי לא הוי אלא כלי המשמש כלי דומיא דטבעות הכלים שהן טהורים: **ויוצאין בה.** דדרך לבישה היא, וליכא למיחש דלמאן שלפא ומחויא דלא מגליא שוקה: **כבלים טמאין.** משפחה אחת היתה בירושלים שהיו פסיעותיהן גסות והיו בתוליהן נושרים, והטילו שלשלת בין בירית לבירית שבשוקיה ונעשו כבלים כדי שלא יהיו פסיעותיהן גסות ולא יהיו בתוליהן נושרים, הילכך שלשלת תשמיש דאדם הוא ולא תשמיש כלי לפיכך היא מקבלת טומאה: **ואין יוצאין בהן.** דלמא שלפא לשלשלת שהיא של זהב ומחויא, דכי שקלא לשלשלת לא מגליא שוקה שהרי בירית במקומה עומדת: **ה חוטי שער.** שער תלוש שעשתה אותן כמין חוטין וקולעת בהן שיערה, או אפילו קשרה אותן על פדחתה קשר מהודק, יוצאה בהן, דלא דמי לחוטי צמר וחוטי פשתן דלעיל, לפי שהמים נכנסין בהם ואי מתרמיא לה טבילה אינה צריכה שתתירם ולא אתיא לאתויינהו: **בין משלה בין משל חברתה בין משל בהמה.** צריכי, דאי תנא משלה, משום דלא מאים לה, אבל חברתה דמאים לה אימא ניהוש דלמא שלפא להו ואתיא לאתויינהו. ואי תני של חברתה, משום דבת מינה היא לא מינבר ולא מחייבי עליה ומשום הכי ליכא למיחש דלמא שלפא ואתיא לאתוייה, אבל דבהמה דלאו בת מינה היא ומינבר אימא ניהוש דלמא שלפא לה ואתיא לאתוייה, צריכא: **בזמן שהן תפורין.** לשבכה שבראשה, דתו לא שלפא להו

her ear, with wadding in her sandals [i.e., any soft substance to ease the foot], and with the cloth prepared for her menstruation; with a peppercorn [for bad breath], with a globule of salt [for a toothache] and any other thing that is placed in her mouth [for pleasant-smelling breath, before the commencement of the Sabbath],

provided that she does not place it in her mouth initially on the Sabbath, and if it falls out [on the Sabbath], she may not put it back. As for an artificial tooth, [or] a golden tooth cap: Rebbi permits [she would be too embarrassed to ever remove them], but the Sages forbid it [since they don't match her natural teeth in color, if ridiculed by her friends, she may remove them. Regarding the *halachah*, there are many reasons given why many of these laws don't apply in our times]. (6) She may go out with the *sela* [a coin tied] on a *tzinit* [a callus on the sole of her foot, used as a remedy for calluses]. Young girls may go out with threads, and even with wood chips in their ears [to prevent the hole pierced for earrings from closing up]. Arabian women may go out veiled, and Median women may go out with their cloaks thrown over their shoulders [fastened over the shoulder

רבנו עובדיה מברטנורא

לאחויי: לחצר. אכבול ואפאה נברית קאי, דאסרוה לעיל למיפק ביה לרשות הרבים, והשתא אשמועינן דלחצר מותר: פאה נברית. אשה שאין לה רוב שער לוקחת שער נשים אחרות ומשימה בראשה ונראה כאילו הוא שיערה: במוך שבאזניה. שנותנת לבלוע ליחה של צואת האוזן: שבסנדלה. שלא יזיק הסנדל לכף רגלה: לנרתה. באותו מקום שיבלע בו הדם ולא יטנף בגדיה. ואע"פ שאינו קשור, דאי נפל לא אתיא לאחויי מפני מאיסותו. אבל מוך שבאזנה ושבסנדלה לא תצא בו אלא אם כן קשור ומחודק: בפלפל. שנותנת בפיה מפני ריח הפה: ובגרגיר מלח. שנותנת לרפואת חולי השיניים: שן תותבת. נושבת בלחיים במקום השן שנפל לה: ושן של זהב. שן שנשתנה מראיתו מחמת עיפוש מכסה אותו בזהב: רבי מתיר. לצאת בה, דלא שלפא ומחויא שלא לגלות מומה: וחכמים אוסרים. כיון שהוא משונה משאר שיניה דלמא מחייבי עלה ושלפא לה ואתיא לאחוייה. והלכה כחכמים: ו בסלע. מטבע שיש עליו צורה: שעל הצינית. מכה שתחת פרסות הרגל וקושרים בה מטבע שיש עליו צורה לרפואה: הבנות יוצאות בחוטין. הקטנות מנכבות את אזניהן ואין עושין להן נזמין עד שיגדלו, ונותנין חוטין או קסמין באזניהן שלא יסתמו אזניהם: ואפילו בקיסמין. רבותא קאמר, אע"ג דלאו תכשיט של נוי הוא אורחיהו בהכי ולאו משאוי הוא: ערביות. בנות ישראל שבערבאי: יוצאות רעולות. מעוטפות בראשם ופניהם מכוסות חוץ מן העינים, כדרך הערביות: ומדייות. בנות ישראל שבמדי: פרופות. שמתעטפות בטלית ותולות רצועה

by attaching a weight to the corner which hangs down]. Indeed, all people [may do likewise], as the Sages spoke of normal usage [Arabian and Median women follow these fashions].

(7) A woman may weight [her cloak] with a stone, nut, or coin; [the coin] provided that she does not attach it

initially on the Sabbath.

(8) An amputee may go out with his artificial [wooden] leg [i.e., even if used only for appearances rather than for support, since, this is considered his shoe]. This is Rabbi Meir's view; while Rabbi Yose forbids it [if not used for support]. And if it has a receptacle for pads [upon which the stump rests], it is unclean ["unclean" and "clean" mean susceptible and not susceptible to uncleanness, respectively. A wooden article is susceptible to impurity only when it has a receptacle for objects to be carried with it. If a log is merely hollowed out for the stump, it is not a receptacle in this sense]. His supports [leather supports for one who is missing both legs] are unclean through *midras* [if he is a *zav* (*midras*, i.e., a *zav* who may cause uncleanness through bringing his weight to bear upon an object, e.g., by treading, sitting, or leaning, even if he does not actually touch it with his body. The degree of defilement imposed on the supports thereby is called the *av ha-tumah*, principal degree of uncleanness, which is only one degree less than that of a corpse)], and one may go out with them on the Sabbath [they rank as ornaments], and enter the Temple court while wearing them [though

רבנו עובדיה מברטנורא

בשפתה אחת כנגד צוארה ובשפתה השנית כורכת אבן או אגוז וקושרת הרצועה בכרך ואין הטלית נופלת מעליה: **ז פורפת**. מחברת. תרגום קרסים, פורפין: **ובלבד שלא תפרוף לכתחילה**. אמטבע לחודיה קאי, שלא תפרוף לכתחילה על המטבע, מפני שאסור לטלטלו: **ח הקיטע**. שנקטעה רגלו: **יוצא בקב שלו**. עושין לו כמין דפוס רגל וחוקק בו מעט לשום ראש שוקו בתוכו ואינו נסמך עליו. ומותר לצאת בו, דמנעל דידיה הוי. ורבי יוסי אוסר דלאו תכשיט הוא, והלכה כר"י: **ואם יש לו בית קיבול כתייתן**. שחנק בו כדי קיבול של כתייתן דקין ומוכין להניח ראש שוקו עליהן, מקבל טומאת מגע. אבל אם אין לו אלא בית קיבול שוקו בלבד בלא כתייתן, לאו בית קיבול הוא לטומאה והוה ליה כפשוטי כלי עץ, דדומיא דשק בעינן דקיבול שלו עשוי לטלטל על ידו מה שנותנין בו, אבל שוקו אינו מייטלטל על גב הכלי: **סמוכות שלו**. יש קיטע שתי רגליו והולך על שוקיו ועל ארכובותיו ועושה סמוכות של עור בשוקיו: **טמאין מדרס**. אם זב הוא, דהא לסמיכות גופו עבידי ומדרס הן, ונעשו אב הטומאה: **ויוצאין בהן בשבת**. דתכשיט דידיה הן: **ונכנסין בהן לעזרה**. ואע"ג דתנן לא יכנס להר

וְכָל אָדָם, אֱלֹא שְׁדָרְרוּ חֻמָּיִם בְּהוֹהָה: ז פּוֹרֶפֶת עַל הָאֶבֶן וְעַל הָאֲגוּז וְעַל הַמַּטְבֵּעַ, וּבִלְבַד שְׁלֹא תִפְרֹף לְכַתְחִלָּה בְּשֵׁבֶת: ח הַקִּטְעַ יוֹצֵא בְּקַב שְׁלוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר. וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּית קַבּוּל כְּתוּתִין, טִמְאָ. סְמוּכוֹת שְׁלוֹ, טִמְאִין מִדְּרָס, וְיוֹצֵאִין בְּהֵן בְּשֵׁבֶת, וְנִכְנָסִין בְּהֵן בְּעִזְרָה. כִּסָּא וְסְמוּכוֹת

one may not enter wearing his shoes, these are not considered as such]. His stool and supports [this refers to one who is unable to walk upon supports alone, the muscles of his foreleg being atrophied or paralyzed. A stool is made for him, and also supports for his

stumps, and he lifts and propels himself along with his hands and just a little with his feet too] are unclean as *midras*, and one may not go out with them on the Sabbath [as he does not actually walk upon them, they dangle in the air and may fall off, which will cause him to carry them in the street], and one may not enter the Temple court with them [since they are regarded as shoes]. *Ankatmin* [masks for thrilling children] are clean [because it is neither a garment nor an ornament], and one may not go out with it [on the Sabbath for the same reason].

(9) Boys may go out with laces [tied to their hand; this would give them a feeling of a father holding the hand of his son and would drive away feelings of loneliness], and royal children may go out with bells, and all people [may do likewise], but the Sages spoke of the usual practice.

(10) One may go out with the egg of a *chargol* [a species of locust used for curing an earache], a fox's tooth [used for treating sleeping disorders], and a nail from [the gallows of] an impaled person as a cure [for various conditions]; this is the

רבנו עובדיה מברטנורא

הבית במנעלו, הני לאו מנעל נינהו, דלאו בראש רגליו הן: **כסא**. יש קיטע שיבשו ונבוצו גידי שוקיו ואף על ארכובותיו אינו יכול לילך, ועושה כמו כסא נמוך ויושב עליו, וכשהוא מהלך נסמך על ידיו בספסלים קטנים ועוקר גופו מן הארץ ונדחף לפניו וחוזר ונח על אחוריו, והכסא קשור לאחוריו: **סמוכות שלו**. אותו קיטע עושה לו סמוכות של עור או של עץ לראשי שוקיו או רגליו התלויין, וכשהוא נשען על ידיו והוא עוקר עצמו נשען גם על רגליו קצת: **ואין יוצאין בהן בשבת**. דאידי דתלו ולא (מארגי) ומנחי אארעאזמנין דמשתלפי ואתי לאתויינהו. ואית דאמרי מפני שאין צריכין לו כל כך והוה משאוי: **ואין נכנסין בהן לעזרה**. דמנעל נינהו: **אנקטמין**. כמין פרצוף אדם משונה שמשמין על הפנים להבעית בו התינוקות. פירוש אחר, חמור שהליצנים עושין ונושאים אותו על כתפיהן: **טהורין**. מלקבל טומאה, דלא כלי תשמיש ולא תבשיט הוא: **ט בקשרים**. בן שיש לו געגועים על אביו נוטל האב רצועה של מנעל ימין וקושרה לו לבן בשמאלו, וכל זמן שאותו קשר עליו סרים הגעגועים מעליו בסגולה. ולהכי תני הבנים, שאין לבנות געגועים על אביהם כמו לבנים: **בזוגין**. כמין פעמונים קטנים. תרגום פעמן זהב, זגא דדהבא: **החרגול**. מין חגב, כדכתיב (ויקרא יא) את החרגול למינהו. ותולין אותה באוון ומרפאין בה כאב האוון: **ובשן של שועל**. דעבדי לשינתא. למאן דניים להקיצו תולין עליו שן של שועל חי, ולמאן דלא ניים כדי שישן תולין עליו שן של שועל

opinion of the Sages [according to the version of the Bartenura]; but Rabbi Meir forbids this even on weekdays, on account of the ways of the Amorite [forms of heathen magic, forbidden by “neither shall you walk in their statutes.” (Leviticus 18:3) The *halachah* follows the opinion of the Sages and anything of therapeutic nature is not considered being of the ways of the Amorite and permitted.]

רבנו עובדיה מברטנורא

מת: ובמסמור מן הצלוב. מסמר שבעץ התלוי אם יניחוהו על נפח שבמכה יסיר הנפח. ורמב"ם פירש, שמשמין אותו בצואר מי שיש לו קדחת שלישית וירפאנו: ורבי מאיר אומר אף בחול אסור. ואין הלכה כרבי מאיר, דקיי"ל כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי ולא קרינן בהו ובחוקותיהם לא תלכו: